

Список використаної літератури

1. Балко М. До питання про основні ознаки словосполучення. *Лінгвістичні студії*. 2011. № 22. С. 145–150.
2. Вінтонів М., Вінтонів Т., Бойко М. Синтаксис сучасної української мови: навчальний посібник. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2023. 177 с.
3. Матіос М. Мами. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2023. 288 с.
4. Удовиченко Г. Словосполучення в сучасній українській літературній мові. Київ: Наукова думка, 1968. 228 с.
5. Шульжук К. Синтаксис української мови. Київ: ВЦ «Академія», 2004. 408 с.

Софія Воронова,

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка;

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Палихата Елеонора Ярославівна

ВПЛИВ МЕДІАКОНТЕНТУ НА РОЗВИТОК УСНОМОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Актуальність теми дослідження зумовлена швидким розвитком медіапростору та його глибоким впливом на всі сфери життя сучасної людини, зокрема на освітній процес. В умовах глобалізації та цифровізації, доступ до різноманітного медіаконтенту став невід'ємною частиною повсякденного життя учнів. Особливо важливою є роль медіа у формуванні та розвитку усномовленнєвої компетентності старшокласників, оскільки здатність ефективно й адекватно спілкуватися є однією з основних компонентів сучасної освіти та важливою умовою особистісного розвитку молоді.

Зв'язне усне мовлення – це «таке мовлення, яке може бути повністю зрозуміле на основі його власного предметного змісту. Щоб його зрозуміти, немає потреби спеціально враховувати ту окрему ситуацію, в якій воно виголошується, усе в ньому ясно для іншого з самого контексту мовлення: це контекстне мовлення» [3, с. 106].

Медіаосвіта є важливим компонентом сучасної освіти, який сприяє розвитку навичок критичного сприйняття медіа та використання медіатехнологій у навчальному процесі. На уроках української мови медіаосвіта дозволяє учням не тільки вдосконалювати мовні навички, але й активно формувати зв'язне мовлення через аналіз і створення медіаконтенту.

Проблемою впровадження медіаосвіти займалися такі закордонні науковці, як: Р. К'юбі (Сполучені Штати Америки), М. Маклюен (Канада), С. фон Файлітзен (Швеція). А також українські вчені: В. Іванов, О. Баришполець, А. Литвин, О. Волошенюк та інші.

Британський науковець, теоретик сучасної медіаосвіти Л. Мастерман висвітлив такі причини актуальності медіаосвіти:

1. Високий рівень споживання медіа та насиченість сучасного суспільства їхніми продуктами.
2. Ідеологічна важливість медіа та їхній вплив на свідомість аудиторії.
3. Швидке зростання кількості медійної інформації, посилення механізмів керування нею та розповсюдження.
4. Інтенсивність проникнення медіа в основні демократичні процеси.
5. Підвищення значущості візуальної комунікації та інформації в усіх галузях.
6. Необхідність навчання учнів/студентів з орієнтацією на відповідність до майбутніх вимог розвитку суспільства.
7. Зростальні національні та міжнародні процеси приватизації інформації, що пришвидшуються» [2, с. 10]

Усномовленнева компетентність, що охоплює не лише вміння грамотно й логічно висловлювати свої думки, але й навички ведення діалогу, аргументації та критичного мислення, є важливим компонентом загальної мовної культури. Вона визначає здатність вільно спілкуватися та ефективно взаємодіяти з навколишнім світом за допомогою слова. Із цього погляду, медіаконтент – це будь-які форми і засоби передачі інформації (текст, відео, аудіо тощо).

У Державному стандарті загальної освіти поняття «компетентність» трактують як: «інтегровану здатність, що включає сукупність знань, умінь, навичок, досвіду та емоційно-ціннісних ставлень» [1].

Роль медіаконтенту в освіті полягає не тільки у наданні інформації, а й у стимулюванні розвитку критичного мислення, креативності та комунікативних навичок учнів. Медіа забезпечують учнів багатством різноманітних мовних форм, можливістю для практики спілкування в різних контекстах, що сприяє збагаченню словникового запасу та підвищенню рівня мовної грамотності.

Медіаконтентом називають «змістове наповнення друкованого, аудіовізуального, електронного чи конвергентного засобу масової інформації матеріалами у формі тексту, зображення чи звукозапису з метою передачі інформаційних, загальнозначущих, естетично привабливих різножанрових

повідомлень, спрямованих на масову аудиторію»[4, с. 41]. Він може мати різну форму: текстову, аудіо-, відео- чи графічну. А також виконує важливу роль у навчанні та розвитку, зокрема, у процесі вивчення української мови та розвитку зв'язного мовлення. Текстовий медіаконтент – це різноманітні письмові матеріали, що передають інформацію через слово. Це можуть бути новини, статті, блоги, рецензії, есе, наукові роботи тощо. Аудіоконтент – це звукові матеріали, які передають інформацію або розвагу через слух. До цього виду контенту можна віднести: подкасти, аудіозаписи, різні аудіопрограми, а також аудіокниги. Відеоконтент – це інформаційні чи розважальні матеріали у відеоформаті, які можуть поєднувати текст, аудіо та графіку. Прикладами відеоконтенту слугують: спеціальні фільми, відеоуроки, інтерв'ю, відеоподкасти тощо. Графічний контент включає зображення, інфографіку, малюнки та інші візуальні елементи, що допомагають передавати інформацію або ідеї. Також можна виділити інтерактивний контент, до якого належать матеріали, з якими користувач може активно взаємодіяти, виконуючи різні дії або вносячи зміни. Наприклад: онлайн-вправи, квізи, віртуальні екскурсії QR- коди та інші.

Медіаконтент має значний вплив на усномовленнєву компетентність, зокрема на покращення вимови, збагачення словникового запасу та розвиток комунікаційних навичок. Наприклад: прослуховування подкастів, перегляд відео та новин дозволяють учням чути правильну вимову, інтонацію та акценти, що допомагає покращити їхнє мовлення. Медіа також сприяють збагаченню словникового запасу, знайомлячи з новими термінами та фразами, що використовуються в різних контекстах. Крім того, медіаконтент дозволяє учням розвивати комунікаційні навички через практику активного слухання, формулювання аргументів і обговорення актуальних тем. Окрім цього, медіа стимулюють розвиток критичного мислення, навчаючи учнів оцінювати достовірність інформації, виявляти маніпуляції та формувати обґрунтовані висновки. У результаті медіа допомагають не тільки розвивати мовленнєві навички, а й підвищувати здатність до аналізу та конструктивного обговорення.

Медіа як позитивно, так і негативно відображається на усномовленнєвій компетентності школярів. З одного боку, медіа стимулюють мотивацію учнів до вивчення мови та сприяють розвитку мовленнєвої креативності за допомогою різноманітних форматів контенту, що дає можливість експериментувати з усномовленнєвими виразами. З іншого боку, медіа можуть призвести до спрощення мови через часте використання неформальної лексики та граматичних конструкцій.

Зловживання жаргонізмами та сленгом, особливо в соціальних мережах, негативно впливає на рівень мовної культури учнів.

Педагоги та батьки повинні уважно підходити до вибору медіаконтенту для розвитку усного мовлення, обираючи матеріали, які відповідають віковим особливостям учнів і сприяють збагаченню словникового запасу та вдосконаленню вимови. Важливо використовувати якісні відео, подкасти та статті, що містять правильну мову, різноманітні стилі і жанри. Крім того, необхідно забезпечити баланс між медіа та традиційними методами навчання, поєднуючи активне використання медіаконтенту з класичними методами, такими, як читання, писемні вправи та живе спілкування, щоб не допустити спрощення мови чи занедбання традиційних мовних навичок.

Отже, медіа має великий вплив на усномовленнєву компетентність старшокласників, сприяє розвитку мовленнєвих навичок завдяки прослуховуванню та перегляду освітнього контенту, новин, інтерв'ю та інших мовних форм. Однак медіа також може поширювати неформальний стиль мовлення, сленг та помилки, що негативно впливає на рівень мовно-мовленнєвої культури учнів.

Перспективи подальших досліджень включають вивчення впливу різних медіаформатів (традиційних ЗМІ, соціальних мереж) на мовленнєву практику учнів, розробку методик для ефективного використання медіа у навчанні, а також аналіз впливу медіа на розвиток міжкультурної комунікації та на мовну грамотність старшокласників.

Список використаної літератури

1. Державний стандарт початкової освіти: від 21.02.2018 р. Міністерство освіти і науки України. Офіц. вид. Київ: КабМін України, 2018. 37 с.
2. Іванов В. Ф., Волошенюк О. В. Медіаграмотність: Підручник для вчителів. Київ: Центр вільної преси, Академія Української преси, 2017. 319 с.
3. Садівничий В. О. Кросмедіа: контент, технології, перспективи: колективна монографія. Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Київ: Кафедра мультимедійних технологій і медіадизайну Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017. 234 с.
4. Стельмахович М. Г. Розвиток усного мовлення на уроках української мови в 4–8 класах. Київ: Рад. школа, 1978. 190 с.

Юлія Гавришків,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;